

تعامل بصری مساجد شیعی دوره صفوی تا قاجار

مجتبی حاتمی شجاعی^{1*}، سیدهادی قدوسی فر²

1- دانشجوی دکتری معماری تهران جنوب کیش، delijan.afz@yahoo.com

2- گروه معماری، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران، H_ghoddisifar@azad.ac.ir

چکیده

با توجه به تاثیر بسزایی که محیط و مکانی که انسان در آن قرار دارد به دلیل به وجود آوردن فضایی آرام و شاد معماران از زمان گذشته مکان های مذهبی را در فرم ها و رنگهایی که بتواند جذابیت خاصی داشته باشد مورد بررسی و تحلیل قرار داده اند به صورتی که در سده های مختلف قبل از اسلام در معماری و تزیینات معبد ها و رنگ ها متنوع مورد نظر بوده اند و اثری که این رنگ ها بر معماری اسلامی گذارده اند انکار ناپذیر است. همچنین می توان این گونه نیز بیان نمود که رنگ ها بر ابعاد عرفانی از بعد روحی و روانی نیز تاثیر داشته و موجب نشاط و یا افسردگی می شود. رنگ در روح انسان احساسی همانند با واقعیت کیفی و نمادین به وجود می آورد. در معماری اسلامی ایرانی از انواع رنگ ها به گونه ای هوشمندانه مورد استفاده قرار می گرفته است و این نوع استفاده با خبر داشتن از معنای نمادین هر رنگ و اثری که در روان انسان به وجود می آورد به کار برده می شد. هدف از این پژوهش تعامل فرم بصری از منظر زیبایی شناسی در مساجد شیعی از دوره صفوی تا قاجار را مورد تحلیل و با استفاده از شناخت تاثیر رنگ در معماری اسلامی بررسی نموده و گامی موثر در مسیر پیشرفت فرهنگ اسلامی در معماری مساجد برداریم. این پژوهش از طریق مطالعات کتابخانه ای و عکس برداری به تحلیل مساجد پرداخته شده است. و در آخر می توان به این نتیجه دست یافت که در معماری مساجد از اصلی ترین رنگ های اصیل هنر اسلامی استفاده نماییم و اصول حاکم بر معماری و هنر دینی که از گذشته به جای مانده را مد نظر قرار دهیم تا به بهترین نتایج مطلوب دست یابیم.

واژه های کلیدی: زیبایی شناسی، رنگ، مساجد، محیط

1- مقدمه

روانشناسی رنگ تاثیر بسیار زیادی در حس آرامش، غم، شادی، و ... که احتیاج به مطالعه در این زمینه را ضروری می نماید. برای برجسته کردن زیبایی ها و از بین بردن عیوب معماری و طراحی می توان از رنگ های مناسب در محیط زندگی به کاربرد. کشور ما در استفاده از رنگ های مناسب در معماری و محیط شهری کمترین میزان توجه را داشته است به گونه ای که بیشترین رنگ بکار رفته در ساختمان های ما طوسی است که احساسی جز افسردگی و خستگی را به مردم ساکن در این شهر ها القا نمی کند. تحقیق و پژوهش در زمینه انواع رنگ ها و تاثیری که آنها بر احساسات انسان ها می گذارد کمک بسیار شایانی در حل این مسئله به ما می کند.

رنگ در دنیای امروز بیانگر احساس ما و همچنین یکی از جنبه های مهم زندگی شهری محسوب می شود. رنگ یکی از عواملی است که ما میتوانیم با محیط اطراف خود ارتباط برقرار کنیم. رنگ از آن جهت دارای اهمیت است که همه چیز است. وقتی می گوئیم همه چیز، یعنی بدون رنگ نمی توان چیزی را تصور کرد. دنیای بدون رنگ، دنیای مرده و خاکستری است. رنگ در معماری و شهرسازی جایگاه ویژه ای دارد. امروزه در بسیاری از شهرهای جهان به کارگیری مناسب رنگ به عنوان